

थोड़क्यात

महाबळेश्वर मंदिरे पांढऱ्या रंगाच्या शेकरूचे दर्शन

अक्षराज : रियाज मुजावर

दि.०७, महाबलेश्वर : म
लेश्वर मध्ये जंगलं परिसरात

A white squirrel with a pinkish-red tail and ears, perched on a tree branch.

दि.०७, महाबलेश्वर : म
हाबळेश्वर मध्ये जंगलं परिसरात
वन्य जीवांचे अस्तित्व असून या
वन्यजीवा मध्ये प्रमुख आकर्षण
हे येथे आढळणाऱ्या महाराष्ट्राचा
राज्य प्राणी शेकरुचे दर्शन म
हाबळेश्वरांना पाहवयास मिळाले.
खारी पेक्षा आकाराने मोठी असणारी
मोठ्या प्रमाणात आढळतात बन्याचा
मारताना त्याचे दर्शन होते. झाडाव
झाडाच्या सुक्षित उंचीवर सुक्ष्या फा
घरे बांधतो.

अनेकदा वन्य प्राण्यांमध्ये मेलानीनच्या कमतरतेमुळे त्वचेचा रंग अर्धवट पांढरा किंवा पूर्ण पांढरा होत असतो. सहसा दुर्मिळ अशा पांढर्या शेकरूचा दर्शन क्वचितच होते. तर महाबलेश्वर येथील तहसील कार्यालय परिसरात झाडाच्या फादावरून उड्या मारताना काल पुन्हा एकदा पांढर्या शेकरूचे दर्शन झाले असून या आधी ही महाबलेश्वरच्या जंगल

अनेकदा वन्य प्राण्यांमध्ये मेलानीनच्या कमतरतेमुळे त्वचेचा रंग अर्धवट पांढरा पूर्ण पांढरा होत असतो. सहसा दुर्मिळ अशा पांढऱ्या शेकरूचा दर्शन कचितच होते. हाबबळेश्वर येथील तहसील कार्यालय परिसरात झाडाच्या फाटावरून उडव्या मारताना पुन्हा एकदा पांढऱ्या शेकरूचे दर्शन झाले असून या आधी ही महाबळेश्वरच्या जंगल रात त्याचे दर्शन झाले होते. या परिसरात कार्यालयीन कामानिमित्त येणाऱ्या लोकांनी आकृती कृत्तुलाने त्याचे व्हिडिओ व फोटो काढले.

महाविकास आघाडीचे उमेदवार सुभाष भोईर यांचा १४ गावात प्रचार रँलीचे आयोजन

अक्षराजः विनोद वास्कर

दि.०७, चौदा गाव (ठाणे) :

शालेय राष्ट्रीय तायफांदो स्पर्धेसाठी आराध्यची निवड

अक्षराज : सुनिल साखरकर

दि.०७, मुंबई : शिवछपत्री क्रीडा संकुल नेवाडी, पुणे येथे दि. २९ ते ३१ ऑक्टोबर २४ रोजी झालेल्या शालेय राज्यस्तरीय कांदे स्पर्धेत कु.आराध्य अमरनाथ कडू सुवर्णपदक व कु. खुशी महेश मळेकर हिने यपदक मिळवले. कु.आराध्य अमरनाथ याची विदिशा (मध्य प्रदेश) येथे दि. ७ ते १० नोंहेबर २०२४ रोजी होणाऱ्या राष्ट्रीय स्पर्धेतीनी निवड झाली आहे. संपूर्ण पराग शैक्षणिक लातार्फे कु.आराध्य अमरनाथ कडू व मार्गदर्शक यांची स्पर्धेत उत्तम नोंद दिली आहे.

मात्रिया माहेश जा कवितेस चालदाते ! पू.ल.देशपांडे जयंती विशेष...

पुरुषोत्तम लक्ष्मण देशपांडे म्हणजेच पु.ल.देशपांडे ऊर्फ भाई ऊर्फ पुल हे लोकप्रिय मराठी लेखक, नाटककार, नट, कथाकार व पटकथाकार, दिग्दर्शक आणि संगीत दिग्दर्शक होते. त्यांना महाराष्ट्राचे लाडक व्यक्तिमत्त्व असे म्हटले जाते. त्यांच्या आद्याक्षरांवरून महाराष्ट्रात ते पु.ल.म्हणून ओळखले जातात. त्यांचे मराठी भाषेवर विलक्षण प्रभुत्व होते. त्यांच्या भाषाप्रभुत्वाचे अनेक किस्से आहेत. त्यांच्यावर मराठीत भाई हा चित्रपट बनला आहे. या चित्रपटाचे दोन भाग आहेत. ते हजरजबाबीही होते, त्यामुळे त्यांची शेकडो वाक्यम ने आणि विनोदी किस्से आहेत. मराठी साहित्य व संगीतातील योगदानाव्यतिरिक्त पुलंचे आकाशवाणी, दूरदर्शन, नाट्य व चित्रपट क्षेत्रातील कार्य लक्षणीय आहे. ते उत्तम संवादिनी वादक होते, तत्सेच त्यांनी काही चित्रपटांचे संगीत दिग्दर्शनही केले. पु.ल.देशपांडे त्यांचा जन्म दि.८ नोव्हेंबर १९१९ रोजी मुंबईतील गावदेवी या भागात चांद्रसेनीय कायरस्थ प्रभू- सीकेपी कुटुंबामध्ये झाला. त्यांचे बालपण जोगेश्वरी येथील सासस्वत कॉलनीत गेले. त्यांनी पार्ले टिळक विद्यालयात शालेय शिक्षण घेतले आणि नंतर पुण्याच्या फर्युसन महाविद्यालयात आणि सांगलीच्या विलिंगडन महाविद्यालयात ते शिकले. सन १९४०च्या दशकात साहित्यक्षेत्रात पदार्पण करण्यापूर्वी ते काही काळ शाळेमध्ये शिक्षक होते. सन १९४६ साली ते सुनीताबाईशी विवाहबद्ध झाले. लेखक आणि कविवर्य वामन मंगेश दुभाषी ऊर्फ क्रवंदी हे त्यांचे आजोबा होते. ते साहित्याचे जाणकार होते. रवीन्द्रनाथ टागोर लिखित गीतांजली हा काव्यसंग्रह त्यांनी अभिंग गीतांजली या नावाने मगातीत भाषांतरित केला होता.

दीडगे रुपये पगारावर फिरते विक्रेते होते. फिरतीवर असताना जेवणाखाण्याचा भत्ता मिळे. एकदा कोल्हापूराला असताना ते बहिंधीकडे जेवले. त्यादिवशी त्यांनी भत्ता घेतला नाही, अशी आठवण पु.ल. देशपांडे यांनी सांगितली. ते लहानपणापासूनच धरष्टपृष्ठ होते. वयाच्या दुसऱ्या वर्षी ते पाच वर्षांच्या मुलाएवढे दिसत होते. ते हुशार होते आणि सतत काही ना काही करत असत. त्यांना स्वस्थ बसण्यासाठी घरचे लोक पैसा देऊ करायचे, पण हे त्यांना जमले नाही. आजोबांनी लिहून दिलेले आणि त्यांनी पाठ केलेले दहा-पंधरा ओळींचे पहिले भाषण वयाच्या पाचव्यावर्षी त्यांच्या शाळेत

हावभावासहित खण्णखणीत आवाजात म्हणून दाखवले.
सात वर्षे अशी भाषणे केल्यानंतर वयाच्या बाराव्या वर्षापासून
ते स्वतःची भाषणे स्वतःच लिहू लागले. ते इतरानाही भाषणे आणि
संवाद लिहू देऊ लागले. त्याना घरात खुप वाचन कायपला व
रेडिओवरील संगीत ऐकायला मिळाले. त्याच्या घरी संगीताच्या
बैठकाही होत असत. ते घरीच बाजाजी पेटी शिकतले. टिळक मंदिरात
एकदा बालगंधर्व आले असता त्यांनी पेटी वाजवून दाखवली.
बालगंधर्वांनी शाबासकी दिली व भावी कलाजीवनासाठी शुभेच्छा
दिल्या. लोकांच्या वागण्यातील विसंगती व हास्यास्पद गोष्टी हेरून
ते त्या लोकांच्या नकला करायचे. म्हणून घरी कुणी आले असता
पुरुषोत्तम जवळ नसलेलाच बरा, असे आईला वाटत असे. त्यांची
आई कारवारी, वडील कोल्हापूरे आणि बहीण कोकणात दिलेली,
त्यामुळे घरात भोजनात विविधता असे. यातूनच ते खाण्याचे
शौकीन झाले वडिलांच्या मत्यनंतर ते गाण्याच्या पेरीच्या व अन्य

आणि गीताना चाली लावायचे. कॉलेजात असताना त्यांनी राज बढे यांच्या माझिया माहेरा जा या कवितेला चाल लावली. आज ते गाणे मराठी भावसंगीतातील अनमोल ठेवा समजला जातो. ग.टि. माडगूळकरांनी लिहिलेल्या व भीमसेन जोशींनी गायलेल्या इंद्रायणी काढी या गीताला त्यांनी चाल लावली होती. तेही गाणे अजरामर

ते पेटी वाजवत, त्यांचा भाऊ रमाकांत तबला आणि मधुकर गोळवलकर सारांगी वाजवीत. मिळालेले १५ रुपये तिघेही वाटून घेत. पालं टिळक विद्यालयातून माध्यमिक शिक्षण पूर्ण करून ते मुंबईतील इस्माईल युसुफ कॉलेजातून इंटर व सरकारी लॉ कॉलेजमधून एलएलबी झाले. कलेक्टर कचरी व प्रासादकर विभागात ते काही काळावधी नोकरी करून पुण्याला आले. त्यापूर्वी ते पेट्रोल रेसनिंग ऑफिसमध्ये कारकून आणि ओरिएंटल हायस्कूलमध्ये शिक्षक होते. पुण्याला आल्यावर त्यांनी फर्युसन कॉलेजमधून बीए आणि एमए केले. याच महाविद्यालयात असताना त्यांनी चिंतामण कोलहटकांच्या ललित कलाकूंज व नाट्यनिकेतन या नाट्यसंस्थांच्या नाटकांतून भूमिका करायला सुरुवात केली. सन १९३७पासून नभोवारीवर पु.ल.देशपांडे छोट्या मोठ्या नाटिकांत भाग घेऊ लागले. त्या वर्षी त्यांनी अनंत काणेकरांच्या पैजार या श्रुतिकेत काम केले. सन १९४४ साली त्यांनी लिहिले पहिले व्यक्तिचित्र भट्ट्या नागपूरकर हे अभिरुची या नियतकालिकातून प्रसिद्ध झाले. याच दरम्यान त्यांनी सत्यकथामध्ये जिन आणि गंगाकमारी ही लघकथा लिहिली सन २०१५मध्ये

आहे. सन १९४८ साली त्यांनी तुका म्हणे आता हे नाटक आणि

बचार साभद्र ह प्रहसन लालहल.
दूरदर्शनसाठी मुलाखत घेणे पुलं हे भारतीय दूरदर्शनचे पहिले मुलाखतकार होते. साहित्य अकादमी, संगीत नाटक अकादमी या दोहोंचे पुरस्कार मिळवणाऱ्या मोजक्या प्रतिभावंतात त्यांचा समावेश होतो. मुंबईच्या नंशनल सेंटर फॉर परफॉर्मिंग आर्ट्स- एनसीपीए या संस्थेत पुलंनी अनेक प्रयोग केले. संस्थोधकांना आधारभूत होतील असे असंख्य संदर्भ, कलांचा इतिहास, ध्वनिफिती, मुलाखती, लेखांची आदी बेरेच साहित्य त्यांनी जमा करून ठेवले आहे. मराठी नाटकाचा आरंभापासूनचा इतिहास त्यांनी अशा जबरदस्त प्रयत्नान्ती जमा केला की त्यांच्यावरून स्फूर्ती घेऊन भारतातील अनेक जणांनी त्यांच्या त्यांच्या प्रांतांतील कलांचा इतिहास जमा करून नोंदवायची सुरुवात केली. एनसीपीएच्या गंगमंचावर त्यांनी देवगणी, बैठकीची लावणी, दोन पिढ्यांची गायकी असे काही अनोखे कार्यक्रम सादर केले. ते भाषाप्रेमी होते. त्यांना बंगली, कानडी येत असल्याने ते त्या त्या समाजातील लोकांत महार मिमलूत दि १२ जून २००० गेजी तयाज्ञानी

११व्या वर्षी पण्यातील प्रयाग रुणालयात पुलंचे

॥ जयंती दिनी त्या हरहन्त्री

साष्टिंग दंडवत प्रणाली

- संकलन व शब्दांक

श्री.कृष्णकुमार अ

